

บทคัดย่อ

การวิจัยสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการคือ เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ และเพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-State Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วยประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด ครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในท้องถิ่น อาจารย์ บุคลากร และนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 381

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ แบบบันทึกข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดสำคัญด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ด้านความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7516 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (SE_{mcs}) เท่ากับ 0.50 ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ สรุปได้ดังนี้ จังหวัดสุรินทร์ ลักษณะภูมิประเทศ บริเวณที่ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นป่าทึบและภูเขาสลับซับซ้อน บริเวณตอนกลางจะเป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่ สภาพเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับภาคเกษตร รองลงมาเป็นภาคการค้าส่งค้าปลีก ภาคการบริการ ภาคการขนส่ง และภาคการก่อสร้าง แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น วนอุทยานพนมสวาย เขื่อนบุรีรัมย์ หันธุ์ไม้สนสองใบ ปราสาทตาเมื่องธม หมู่บ้านคำโหม บ้านจันรม บ้านเขวาสินรินทร์ หมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น สำหรับสถิติการท่องเที่ยวปี 2547 จำนวนเป็น ชาวไทย 706,525 คน (ร้อยละ 98.58) และชาวต่างประเทศ 10,183 คน (ร้อยละ 1.42)

2. ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุรินทร์ สรุปได้ดังนี้ ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์ พบว่า

ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในบริเวณอำเภอท่าคูม จังหวัด สุรินทร์ในทุกประเด็น ด้านบทบาท/หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวน สัตว์ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่จะให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้ง สวนสัตว์และการสนับสนุนด้านงบประมาณ และด้านอื่นๆ ทุกประเด็น ด้านหน่วยงานที่ควรมีส่วน ร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดที่จะ ให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ พบว่า ประชาชนจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่เห็นด้วย มากที่สุดในการมีส่วนร่วมประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสวนสัตว์ ด้านผลกระทบที่ชุมชนอาจจะ ได้รับความมีการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์ ประชาชนเห็นว่าผลกระทบทั้งในด้านบวกและ ด้านลบ ด้านประ โยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุด ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้จังหวัดเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และประโยชน์ด้านการศึกษา

3. ผลกระทบ จุดอ่อน และข้อเสนอแนะ ที่ตั้งสวนสัตว์อยู่ในป่าดงภูคิน ซึ่งเป็นพื้นที่ ป่า สงวน มีหมู่บ้านล้อมรอบหลายหมู่บ้าน เส้นทางเข้าสู่ดงภูคินมีหลายทาง ลักษณะของพื้นที่ป่า ดงภู คินถูกแบ่งเพื่อใช้ประโยชน์หลายส่วน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย และเลี้ยง ข้าง และมีจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวทั้งในแง่ของพื้นที่ และวัฒนธรรม มีทุนทางสังคมวัฒนธรรมที่ โดดเด่นจนไม่สามารถประเมินมูลค่าได้ ทุนทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมสามารถพัฒนาเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะได้ เพียงแต่ต้องอาศัยการจัดการที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของ ชุมชน ด้านจุดอ่อนที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งสวนสัตว์คือ เส้นทางการท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้น อยู่ห่างกันต้องใช้เวลาในการเดินทาง ชาวบ้านส่วนใหญ่ค่อนข้างยากจนและมีหนี้สินมาก แต่ โครงการนี้สอดคล้องกับโครงการนำช้างคืนถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และการจัดตั้งสวน สัตว์มีแนวโน้มจะช่วยอนุรักษ์ผืนป่าดงภูคิน รวมทั้งอาจจะช่วยให้สินค้า OTOP ของหมู่บ้านมีแหล่ง จำหน่าย เป็นต้น ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการจัดตั้งสวนสัตว์เพราะมีประโยชน์ในแง่ เศรษฐกิจ แต่อาจมีผลกระทบต่อคนบางกลุ่มที่เคยได้รับผลประโยชน์จากป่า ด้านความคิดเห็นของ ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับรูปแบบของสวนสัตว์พบว่าชาวบ้านอยากให้ป็นสวนสัตว์เปิดที่ สอดคล้องกับธรรมชาติดั้งเดิมมากที่สุดและชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดูแลป่าควบคู่กับการดูแลสัตว์ ข้อเสนอแนะจากผลวิจัยด้านศักยภาพของพื้นที่และชุมชน เนื่องจากประโยชน์ที่หลากหลายของป่า ดงภูคิน ทำให้มีการประชาสัมพันธ์ในหมู่ชาวบ้านที่รับรู้ข่าวสารเรื่องการจัดตั้งสวนสัตว์ว่า การ จัดตั้งสวนสัตว์อาจจะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวัน และอาจสูญเสียประโยชน์ที่เคยใช้ปามาแต่ ดั้งเดิม แต่ชาวบ้านต่างเห็นด้วยกับการจัดตั้งสวนสัตว์

Abstract

There were three objectives of the research surveying public opinion and a study of environmental impact on the establishment of new zoo for Surin Province: to study the environment, number of tourists, tourist sites, and economic state favorable to the establishment of a zoo, and to survey public opinion on the establishment of new zoos and to study the impacts expected to occur if the new zoo is established.

The research sample was obtained through multi-stage random sampling. The sample consisted of general public 18 years of age and above, tourists visiting tourist sites in the provinces, teachers, school administrators, students and their guardians at local schools of basic education and non formal education center, instructors, personnel, and students at higher education institutions, numbering 381 in Surin Province.

The research instruments consisted of a questionnaire and an interview form: dealing with opinions on the establishment of new zoos, and a form to record documentary data on vital indicators of the environment, number of tourists, tourist sites, and the economic state favorable to the establishment of a new zoo. The questionnaire was quality checked for content validity by experts with Index of Correspondence values between 0.67 and 1.00, and for reliability by means of the Alpha Coefficient formula by Cronbach with a reliability value of 0.7516, the standard fluctuation of measurement being at 0.50. The research findings were as follows.

1. For the environment, the number of tourists, tourist sites, and the economic state favorable to the establishment of a new zoo may be summed up as follows. For Surin Province, the part of its topography adjacent to the Kingdom of Kampuchea was dense forest and mountains one after another. The middle part was mainly valley plain. Its economic state depended on agriculture, and next to it were the sector of wholesale and retail trade, the service sector, the transportation sector, and the construction sector. Its varied tourist sites were related to nature as well as cultural history. Its tourist statistic for the year 2004 included 706,525 Thai tourists (98.58 per cent) and 10,183 tourists from abroad (1.42 per cent).

2. The outcome of the survey of public opinions on the establishment of a new zoo in the province may be summed up as follows. Regarding space readiness and the factors favorable to the establishment of the zoo, most of the people agreed highly on the establishment of the zoo

in Ta Toom District, Surin Province, in every respect. Regarding the roles/functions of state/private agencies favoring the establishment of the zoo, it was found that most of the people agreed highly to have various agencies take part in the establishment of the zoo, in rendering financial support, and in all other aspects. Regarding agencies to participate in lending support to the establishment of the zoo, it was found that most of the people agreed the most to have various agencies play the role of support for the establishment of the zoo. Regarding community participation in the establishment of the zoo, it was found that most of the people of Surin Province agreed most of all to participate in assessment leading to the development of the zoo. Regarding impacts on the community that might be expected from the establishment of the zoo in the province, the people saw both positive and negative impacts. Regarding benefits from the establishment of the zoo, it was found that most of the people agreed the most that environmental conservation would benefit, that the province would become known to general public, and that educational benefits would accrue.

3. For the impacts, weaknesses and suggestions, the location of the zoo was in Dong Pu Din Forest, which was a forest preserve area, with several hamlets surrounding it. The forest was accessible by several entrance ways. The area of the forest was divided to serve a variety of purposes. Most of the people made their living from rice farming and the raising of oxen, water buffaloes, and elephants. Its outstanding points for tourism came from the distinctiveness of its area and culture. Its social and cultural capital so stood out that it was inestimable. Its cultural and environmental capital could be developed so as to make the area a unique tourist site, with only a need for the kind of management in harmony with the cultural way of the community. Possible weak points to hamper the establishment of a zoo were that tourist routes were far apart and would require some traveling time, and that the majority of the local people were poor and heavily in debt. But this project would fit in with the project of bringing elephants back home of the Provincial Administrative Organization. And the establishment of the zoo would tend to help conserve the forest as a whole and provide selling outlets for OTOP products of the hamlets, among other things. Most of the people favored the establishment of a zoo for economic reasons, but some groups might be affected who had reaped benefits from the forest. Regarding the people's opinions on the desirable type of zoo, it was found that the people wanted an open zoo that would be in harmony with the original natural surroundings as much as possible, and that the

people ought to have a part in looking after the forest as well as animals. Suggestions followed from a research on the potentials of the area and the community based on a variety of benefits yielded by the forest. A public opinion survey among the local people informed on the establishment of the zoo showed that the establishment of the zoo might affect the daily conduct of life and deprive the people of products earlier yielded by the forest.